

The Typology of Iranian Government Policy Narratives in Confronting with the Coronavirus Disease 2019 (COVID-19)

Nima Parvin

Ph.D. Candidate, Department of Public Administration, Faculty of Management and Economics, Tarbiat Modares University, Tehran, Iran. E-mail: nima.parvin@modares.ac.ir

Ali Asghar Fani *

*Corresponding Author, Associate Prof., Department of Public Administration, Faculty of Management and Economics, Tarbiat Modares University, Tehran, Iran. E-mail: afani@modares.ac.ir

Hassan Danaeefard

Prof., Department of Public Administration, Faculty of Management and Economics, Tarbiat Modares University, Tehran, Iran. E-mail: hdanaee@modares.ac.ir

Shahrzad Nayyeri

Assistant Prof., Department of Management and Planning, Management and Technology Expansion Studies Center, Tarbiat Modares University, Tehran, Iran. E-mail: sh.nayyeri@modares.ac.ir

Abstract

Objective: The outbreak of the coronavirus in 2020 led the Iranian policymakers to narrate different stories and make their decisions, accordingly. The purpose of this study is to identify the narratives of the Iranian government in the face of the pandemic.

Methods: This is a qualitative case study conducted by applying a thematic analysis. Accordingly, the texts of the decisions made by the Iranian policy-makers were thematically analyzed and then labeled as narratives. The derived narratives were analyzed, successively.

Results: Four distinct narratives in policy-making decisions under the Covid-19 pandemic were extracted, including the narrative of the need to reduce activities to combat disease, the narrative of the need to continue activities, the anti-sanctions narrative, and the narrative of knowledge-based production and economics.

Conclusion: The development of the policy narrative framework enables the policymakers to classify their decisions and policies within the narrative framework and to turn their intellectual apparatus into a tangible narrative for their audiences. This article combined the form and the content dimensions of the policy narrative framework and presented a new conceptual framework for it, which describes and analyzes the policy narratives more comprehensively.

Keywords: Policy narrative framework, Covid-19, Public policy, Thematic analysis

Citation: Parvin, Nima; Fani, Ali Asghar; Danaeefard, Hassan & Nayyeri, Shahrzad (2022). The typology of Iranian government policy narratives in confronting with the coronavirus disease 2019 (COVID-19). *Journal of Public Administration*, 14(1), 53 - 73. <https://doi.org/10.22059/JIPA.2021.314981.2864> (in Persian)

Journal of Public Administration, 2022, Vol. 14, No.1, pp. 53-73

Published by University of Tehran, Faculty of Management

<https://doi.org/10.22059/JIPA.2021.314981.2864>

Article Type: Research Paper

© Authors

Received: December 08, 2020

Received in revised form: March 10, 2021

Accepted: May 15, 2021

Published online: June 14, 2022

گونه‌شناسی روایت‌های خطمشی دولت ایران در مواجهه با بیماری ناشی از ویروس کرونا

نیما پروین

دانشجوی دکتری، گروه مدیریت دولتی، دانشکده مدیریت و اقتصاد، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران. رایانامه: nima.parvin@modares.ac.ir

علی اصغر فانی*

* نویسنده مسئول، دانشیار، گروه مدیریت دولتی، دانشکده مدیریت و اقتصاد، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران. رایانامه: afani@modares.ac.ir

حسن دانایی فرد

استاد، گروه مدیریت دولتی، دانشکده مدیریت و اقتصاد، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران. رایانامه: hdanaee@modares.ac.ir

شهرزاد نیری

استادیار، گروه مدیریت و برنامه‌ریزی، مرکز مطالعات مدیریت و توسعه فناوری، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران. رایانامه: sh.nayyeri@modares.ac.ir

چکیده

هدف: همه‌گیری ناشی از ویروس کرونا، جنبه‌های مختلفی از حیات اجتماعی سراسر جهان و همچنین کشور ما را دچار تغییر و تحول کرده است. این تحول‌ها، خطمشی‌گذار را وادار کرد تا داستان‌های خطمشی متفاوتی را روایت کند و بر مبنای آنها تصمیم بگیرد. هدف پژوهش حاضر، شناسایی روایت‌های دولت ایران در مواجهه با این همه‌گیری است.

روش: این پژوهش کیفی با روش موردکاوی انجام شده و راهبرد آن تحلیل مضمون است. برای این منظور روی متن تصمیم‌های خطمشی‌گذار، تحلیل مضمون انجام گرفت، برچسب روایتی بر آنها زده شد و روایت‌ها تحلیل شدند.

یافته‌ها: چهار روایت متمایز در تصمیم‌های خطمشی‌گذار در مواجهه با همه‌گیری ناشی از ویروس کرونا شناسایی شد. این چهار روایت عبارت است از: روایت لزوم کاهش فعالیت‌ها، روایت لزوم تداوم فعالیت‌ها، روایت ضدتحریمی و روایت تولید و اقتصاد دانش‌بنیان. مؤلفه‌های هر یک از این روایت‌ها، از سایر روایت‌ها متمایز است و هر روایتی به پیشنهادها و کاربست‌های متناقضی منتج شده است.

نتیجه‌گیری: توسعه چارچوب روایتی خطمشی، خطمشی‌گذار را قادر می‌سازد تا تصمیم‌ها و خطمشی‌ها را در چارچوب داستان‌پردازی بیاراید و دستگاه فکری خود را به روایتی ملموس برای مخاطبان تبدیل کند. این مقاله با تلفیق ابعاد شکلی و محتوایی چارچوب روایتی خطمشی، چارچوب مفهومی جدیدی ارائه کرده که قادر است روایت‌های خطمشی را به شکل جامع‌تری توصیف و تحلیل کند.

کلیدواژه‌ها: چارچوب روایتی خطمشی، ویروس کرونا، خطمشی عمومی، تحلیل مضمون

استناد: پروین، نیما؛ فانی، علی‌اصغر؛ دانایی‌فرد، حسن و نیری، شهرزاد (۱۴۰۱). گونه‌شناسی روایت‌های خطمشی دولت ایران در مواجهه با بیماری ناشی از ویروس کرونا. مدیریت دولتی، ۱۴(۱)، ۵۳ - ۷۳.

مقدمه

بیماری کووید ۱۹^۱، گسترده‌ترین همه‌گیری قرن ۲۱ بود که بخش زیادی از جهان و به‌طبع، ایران را درگیر کرد؛ به‌گونه‌ای که سازمان بهداشت جهانی آن را تهدیدی برای تمام جهان شمرد. وجود این بیماری در ایران نیز در تاریخ ۳۰ بهمن سال ۱۳۹۹ به‌صورت رسمی تأیید شد. تهدید گسترده ناشی از این همه‌گیری برای سلامت افراد و آثار آن بر حوزه‌های مختلف، زندگی شهروندان را دگرگون ساخت و بحرانی چندجانبه در حوزه‌های سلامتی، اقتصادی، اجتماعی و سیاسی در سطح جهان ایجاد کرد. در این میان، دولت‌ها با درک سریع اهمیت و چندجانبگی موضوع، نهادهای مختلف خطمشی‌گذار را به میدان تصمیم‌گیری دعوت کردند. فشار افکار عمومی و آثار چندبُعدی این پدیده، زمینه شکل‌گیری روایت‌های مختلف برای غلبه بر این بحران را فراهم آورد و نزاعی روایتی^۲ در سطح جهان ایجاد کرد (جوارسکی و کیاون^۳، ۲۰۲۱). این روایت‌ها در ایران، در خصوص نحوه مدیریت و کاهش زیان‌های ناشی از ویروس کرونا، به اندازه‌ای گسترده و متعارض بود که برخی صاحب‌نظران، این روایت‌ها را به رقابت سنتی میان دو گروه مدرن و محافظه‌کار تشبیه کردند و آن را مسبب سوءمدیریت در بسیج منابع برای حل بحران دانستند (عزیزی^۴، ۲۰۲۰). اختلافات و تعارضات به حدی بود که حسن روحانی، رئیس‌جمهور وقت، نیز به این مسئله اذعان و بیان کرد که از روز اول بحران، اختلاف نظرهایی وجود داشته و تصمیم‌گیری در این زمینه، ساده و آسان نبوده است.^۵

تعدد و اثربخشی روایت‌ها در شرایط بحران همه‌گیری، پژوهشگران را بر آن داشت تا این خطمشی‌ها را با استفاده از تحلیل روایتی خطمشی بررسی کنند. اهمیت بررسی داستان‌پردازی‌ها و روایت‌گری‌های دولت، از آن رو است که فضای خطمشی‌گذاری، چنان تعاملی و دوسویه شده است و نهادهای مدنی چنان قدرتی به شهروندان بخشیده‌اند که بدون در نظر گرفتن ادراک آنان از راه‌کارهای غلبه بر مسائل پیچیده و ایجاد همدلی در ایشان، حل این مسائل ناممکن به نظر می‌رسد. دولت‌ها ادراک شهروندان را از طریق روایت‌گری و داستان‌پردازی خود سامان می‌دهند. سایر چارچوب‌های تحلیلی خطمشی، فاقد قدرت تبیین چنین مسائلی هستند.

پژوهش پیش‌رو، چارچوب جدیدی برای تحلیل روایت‌های خطمشی پیشنهاد داده است و خطمشی‌های دولت ایران در مواجهه با بیماری کووید ۱۹ را با استفاده از این چارچوب تحلیل کرده است. این چارچوب جدید، خلأ موجود را پر کرده و اختلاف نگاه شکلی و محتوایی در روایت‌های خطمشی را از بین برده است که این دستاورد، هدف پژوهش بوده است. در این پژوهش به این سؤال پاسخ داده خواهد شد که خطمشی‌گذار، برای غلبه بر همه‌گیری کووید ۱۹ در ایران چه روایت‌هایی را ساخته و ارائه کرده است؟

برای توصیف روایت‌های دولت ایران، پس از بررسی تصمیم‌های دولت و رجوع به سخنانی از مقامات سیاسی کشور

1. COVID-19

2. Narrative Battle

3. Jaworsky & Qiaoan

4. Azizi

۵. سخنان حسن روحانی، رئیس‌جمهور، در نشست اندیشمندان و مسئولان مؤسسه‌های دانشگاهی و حوزوی: اقدامات ایران در مقابله با کرونا بر بسیاری از

قضایاها نسبت به نظام، دولت و مردم، خط بطلان کشید. دسترسی در آدرس: <http://www.president.ir/fa/115286/printable>

که جنبه خطامشی داشتند، مؤلفه‌های روایتی آنها توصیف شده است. مطالعه موردی پژوهش نیز با هدف توسعه نگاه روایتی به خطامشی‌ها، تحلیل روایت‌های خطامشی‌های مقابله با همه‌گیری کرونا در ایران، بررسی نارسایی هر یک از آنها و ارائه راه‌کارهایی به منظور تقویت روایت‌های خطامشی صورت پذیرفته است. هدف پژوهش حاضر، بررسی کم‌وکیف اجرای خطامشی‌های دولت نیست؛ بلکه بررسی روایت‌هایی است که دولت در آن بستر، خطامشی‌های خود را ابلاغ می‌کند.

پیشینه پژوهش

هر حکومتی، برحسب فلسفه و آموزه‌های سیاسی خود و در راستای حکمرانی^۱ و برای اعمال حاکمیت، به ابزاری به نام خطامشی عمومی^۲ متوسل می‌شود (شهائی و دانایی‌فرد، ۱۳۹۵). خطامشی عمومی اعمالی است که دولت‌ها برای انجام‌دادن یا ندادن آنها تصمیم می‌گیرند (دای^۳، ۲۰۱۲). این خطامشی‌ها، مجموعه اعمالی است که دولت به منظور دستیابی به اهداف عمومی و مقاصد تعمدی خطامشی‌گذاران به اجرا درمی‌آورد (گرچی‌پور، خاشعی، اسلامبولچی و اصغری صارم، ۱۳۹۸). پژوهشگران خطامشی، چارچوب‌های تبیینی متفاوتی را برای واکاوی فرایند خطامشی عمومی پیشنهاد داده‌اند که چارچوب روایتی خطامشی، یکی از آنها به شمار می‌رود. این چارچوب، ادراک افراد از خطامشی‌های عمومی را بررسی می‌کند و بستری برای فرایند تعاملی در خطامشی قلمداد می‌شود؛ زیرا در فرایند تدوین خطامشی‌های عمومی، بازیگران متعددی در عرصه‌های مختلف و در بازه زمانی متغیر، درباره مسائل فراروی جامعه و راه‌حل آنها تعامل می‌کنند (حسین‌پور و معدنی، ۱۳۹۸).

چارچوب روایتی خطامشی که برگرفته از رویکردهای پساساختارگرایانه است، در سال ۲۰۰۴ توسط مکبث و شاناهان^۴ پیشنهاد و در مقاله جونز و مکبث^۵ (۲۰۱۰) به این نام معرفی شد. این چارچوب در نسخه‌های جدیدتر کتاب نظریه‌های خطامشی^۶ ساباتییه و وایبل^۷ (۲۰۱۴) به‌عنوان چارچوب مستقل شناخته شد. جونز، شاناهان و مکبث^۸ (۲۰۱۴) نیز در اثر مشهور خود با عنوان علم داستان‌ها^۹، به کاربردهای چارچوب روایتی خطامشی در تحلیل خطامشی عمومی اقدام کردند. جونز و رادلی^{۱۰} (۲۰۱۵) رابطه بین این چارچوب و تفسیرگرایی را بررسی کردند و ابعاد هستی‌شناسی و شناخت‌شناسی آن را کاویدند. مکبث و لیبکر^{۱۱} (۲۰۱۸) با افزودن مؤلفه‌های رویکرد جریان‌های چندگانه به چارچوب، کوشیدند آن را توسعه دهند و شباهت‌ها و تفاوت‌های روایات را بین دستورکارهای مختلف خطامشی شناسایی کنند.

1. Governance
2. Public Policy
3. Dye
4. McBeth & Shanahan
5. Jones & McBeth
6. Theories of the Policy Process
7. Sabatier & Weible
8. Jones, Shanahan & McBeth
9. The Science of Stories
10. Jones & Radaelli
11. McBeth & Lybecker

این چارچوب در ساخت‌گرایی اجتماعی^۱ ریشه دارد (شاناهان، جونز و مک‌بث^۲، ۲۰۱۸) و مشکلات عمومی و خطمشی‌ها را در بستری از روایت‌ها تحلیل می‌کند و خطمشی‌گذار را داستان‌پردازی می‌شمارد که روایت‌های خود را در اختیار جامعه قرار می‌دهد و برای مقبول‌شدن آنها تلاش می‌کند. روایت خطمشی دربرگیرنده داستان‌ها، استدلال‌ها و استعاره‌هایی است که شواهد تجربی و ادعاهای هنجاری را ترکیب می‌کند و بخش اصلی تحلیل گفتمان خطمشی به‌شمار می‌رود (میدزینسکی^۳، ۲۰۱۸). محور اصلی این چارچوب، به نقش روایت‌ها در فرایند خطمشی‌گذاری عمومی اختصاص دارد (مک‌بث و لیبر، ۲۰۱۸) و به تبیین نفوذ آن روایت‌ها بر ره‌آوردهای خطمشی می‌پردازد (شهابی و دانایی‌فرد، ۱۳۹۵).

این چارچوب در حال توسعه، به کمک نظریه‌های پُرشماری از حوزه‌های مختلف دانشی غنا یافت و به چارچوبی جامع برای ثبت و تشریح روایت‌های خطمشی تبدیل شد (شاناهان، جونز و مک‌بث^۴، ۲۰۱۱). اهمیت روایت‌های خطمشی از آن جهت است که نه تنها افراد هم‌عقیده را تحت تأثیر قرار می‌دهد؛ بلکه نظر افرادی را که با آن روایت هم‌عقیده نیستند، تغییر می‌دهد (شاناهان، مک‌بث و هاتاوی^۵، ۲۰۱۱). روایت، روشی برای گفت‌وگو است که با اتصال پی‌درپی پدیده‌ها و تحقق داستان، به مخاطب و راوی کمک می‌کند تا تجربه‌ها را بازسازی کند و به فهم مشترکی از آنها دست یابد (پورعزت، طاهری عطار و روزبهانی، ۱۳۹۴). روایت‌های خطمشی، به‌طور تصادفی شکل نمی‌گیرد و باثبات است و می‌توان آن را پیش‌بینی کرد (مک‌بث، شاناهان، آرنل و هاتاوی^۶، ۲۰۰۷)؛ از این رو می‌توان با تحلیل آنها به نتایج شایان توجهی دست یافت.

چارچوب روایتی خطمشی، از دو بُعد شکل و محتوا تشکیل شده است. شکل روایت، دارای مؤلفه‌های زمینه، شخصیت، پی‌رنگ و اخلاقیات است. زمینه بستری است که مسئله خطمشی در آن پدید می‌آید. شخصیت‌ها، بازیگرانی هستند که در روایت خطمشی نقش‌آفرینی می‌کنند و به سه دسته قربانی، شرور و قهرمان طبقه‌بندی می‌شوند. قربانی^۷ شخصیتی است که در اثر رویدادهای داستان آسیب دیده است. شرور^۸ شخصیتی است که زیان را ایجاد می‌کند. قهرمان^۹ نیز فردی است که اقدام‌هایی را برای دفع بلای وارده انجام می‌دهد (جونز و رادلی، ۲۰۱۵). پی‌رنگ، نقشه اقدام‌هایی است که روابط بین شخصیت‌ها و زمینه را تعیین می‌کند. اخلاقیات نیز به جنبه‌های اخلاق حرفه‌ای راه‌کارهای پیشنهادی خطمشی در پی‌رنگ می‌پردازد (شاناهان، جونز، مک‌بث و رادلی^{۱۰}، ۲۰۱۸ و جونز، ۲۰۱۸). امیری، فرهنگی، پورعزت و غلام‌پور راد (۱۳۹۱) در پژوهش خود، اصلی‌ترین عنصر روایت را پی‌رنگ نامیده‌اند و با بررسی پی‌رنگ‌ها، به موضوع هدفمندی خطمشی یارانه‌ها در دوره‌ای ۱۰ساله پرداخته‌اند.

1. Social Construction
2. Shanahan, Jones & McBeth
3. Miedziński
4. Shanahan, Jones & McBeth
5. Shanahan, McBeth & Hathaway
6. McBeth, Shanahan, Arnell & Hathaway
7. Victim
8. Villain
9. Hero
10. Shanahan, Jones, Mcbeth & Radaelli

پژوهش الیری، بورلند، استاکول و مک‌دونالد^۱ (۲۰۱۷) که با بررسی مقررات سیگارهای الکترونیکی در چهار کشور دنیا صورت گرفته است، نمونه پژوهشی است که از بُعد شکلی، به بررسی چارچوب روایتی خطمشی پرداخته و شخصیت‌ها و پی‌رنگ هر یک از این روایت‌ها را احصا کرده است. میلر^۲ (۲۰۲۰) با تمرکز بر رویکردهای تفسیری به پژوهش‌های روایتی خطمشی و رد علم‌گرایی^۳، مشخصه‌های ساختاری روایت خطمشی را برشمرده است.

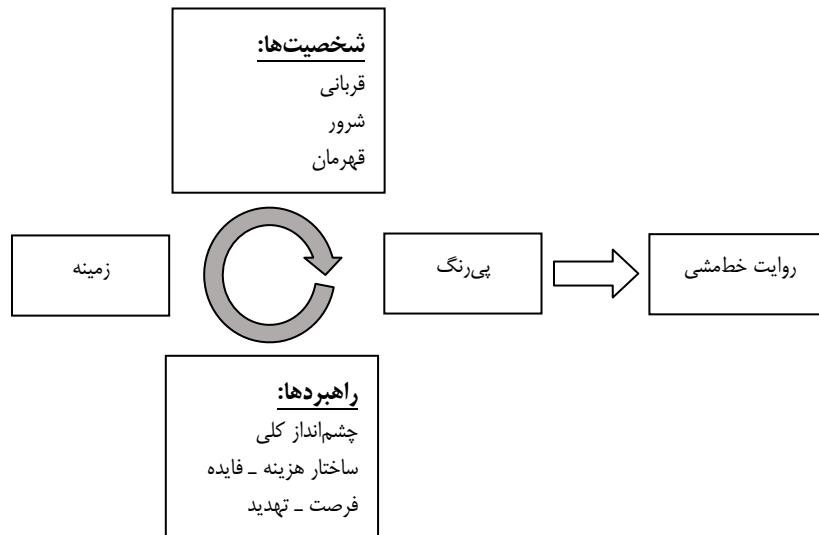
بُعد محتوایی روایت خطمشی، نظام باورها و راهبردهای روایتگری را دربرمی‌گیرد. نظام باورها، مجموعه‌ای از ارزش‌ها و اعتقدهاست که جهت‌گیری اشخاص، گروه‌ها، ائتلاف‌ها و جوامع را مشخص می‌کند. راهبردهای خطمشی نیز، بیانگر شیوه‌هایی است که روایتگر خطمشی را شکل می‌دهد. مک‌بث، شاناهان، آرانلد اندرسون و رز^۴ (۲۰۱۲) راهبردها را ناظر بر سه موضوع تقسیم‌بندی کرده‌اند: اول، دستگاه‌های بلاغی که در پی تصویرسازی مشکل در چشم‌انداز کلی یا ساده‌سازی ارائه آن است؛ دوم، هزینه - فایده که با هدف محدودسازی یا گسترده‌سازی انتخاب، در پی تغییر در هزینه‌ها و منافع است؛ سوم، وضعیت کنونی که راهبرد روایت‌ها را در دو شمایل برنده و بازنده تحلیل می‌کند. آنها با استفاده از این راهبردها، ویدئوهای منتشرشده در شبکه یوتیوب را تحلیل روایتی کرده‌اند.

گوپتا، ریپبرگر و کالینز^۵ (۲۰۱۴) با بررسی احداث یک کارخانه هسته‌ای در هندوستان، راهبردهای برنده و بازنده روایت‌ها را واکاوی کردند. گری و جونز^۶ (۲۰۱۶) ضمن بررسی روایت‌های پویا اصلاحات مالی در آمریکا، به راهبردهای ارتباطی این روایت‌ها توجه کرده‌اند. الیری و همکارانش (۲۰۱۷) در بررسی خود از مقررات سیگارهای الکترونیکی، راهبرد دیگری تحت عنوان فرصت - تهدید را مطرح کردند که در پی ایجاد و توسعه فرصت - تهدید روایت‌شده در هر داستان است. شاناهان، جونز و مک‌بث (۲۰۱۸) راهبردهای اساسی خطمشی را محدوده تعارض، سازوکارهای علی و انتقال فرشته - شیطان^۷ دانسته‌اند. راهبرد محدوده تعارض، به توزیع منافع و هزینه‌های خطمشی پیشنهادی بین شخصیت‌ها اشاره می‌کند. منظور از راهبرد سازوکارهای علی، تحقق رابطه علی بین موضوعات خطمشی با استفاده از نقش شخصیت‌ها در روایت‌هاست. انتقال فرشته - شیطان نیز که راهبرد کمابیش جدیدی در چارچوب روایتی خطمشی به‌شمار می‌رود، بر محوریت یافتن فرشته یا شیطان در روایت تأکید می‌کند.

همان‌گونه که ملاحظه می‌شود، همه روایت‌ها، لزوماً تمامی مؤلفه‌های شکلی یا محتوایی مذکور را نداشته‌اند؛ زیرا تنها یک روایت با ساختار کامل، تمامی این مؤلفه‌ها را دربرمی‌گیرد (کرو و لالور^۸، ۲۰۱۶). با توجه به اینکه پژوهش‌های پیشین، به یکی از دو بُعد شکلی یا محتوایی توجه کرده‌اند، در پژوهش حاضر، برای رفع خلأ موجود در پیشینه پژوهش و ایجاد ارتباط نظام‌مند به‌منظور تحلیل یکپارچه روایت، دو دسته مؤلفه در چارچوب مفهومی ادغام شده که این کار بر

1. O'Leary, Borland, Stockwell & MacDonald
2. Miller
3. Scientism
4. McBeth, Shanahan, Arrandale Anderson & Rose
5. Gupta, Ripberger & Collins
8. Gary & Jones
7. Angel- devil shift
8. Crow & Lawlor

غناي چارچوب روایتی خطمشی افزوده است (شکل ۱). چارچوب پیشنهادی که تحلیل جامع روایت‌های خطمشی را ساختارمند کرده است، نوآوری پژوهش حاضر به شمار می‌رود.

شکل ۱. چارچوب پیشنهادی تحلیل روایت‌های خطمشی

این چارچوب از پنج مؤلفه زمینه، شخصیت، راهبرد، پی‌رنگ و روایت خطمشی تشکیل می‌شود. زمینه، ورودی فرایند و بیانگر بستر شکل‌گیری پدیده و نظام باورهاست و خطمشی‌گذار با توجه به آن، شخصیت‌ها و راهبردهای روایت خود را برجسته می‌سازد و با برقراری ارتباط نظام‌مند، این سه مؤلفه پی‌رنگ را تألیف می‌کند. شخصیت داستان نیز می‌تواند دربرگیرنده سه شخصیت قربانی، شرور و قهرمان باشد که در داستان نقش‌آفرینی می‌کنند. راهبردها می‌توانند در روایت‌ها متجلی شوند و بر غناي داستان‌پردازی خطمشی‌گذاری بیفزایند. راهبرد نخست، یعنی چشم‌انداز کلی، از مسئله عمومی و راه‌حل آن فراتر است و تصویر جامع‌تری را نشان می‌دهد که خطمشی‌گذار در پی رواج آن است. راهبرد دوم، یعنی ساختار هزینه - فایده، بر عایدی شخصیت‌ها از روایتگری و انتقال فرشته - شیطان در طول داستان تأکید دارد. راهبرد سوم، فرصت‌ها و تهدیدهایی را درون هر یک از پی‌رنگ‌ها قرار می‌دهد و وضعیت برنده - بازنده روایت را مشخص می‌کند. پی‌رنگ یا داستان روایت، در اثر تعامل سه‌سویه و تکرار شونده زمینه، شخصیت‌ها و راهبردها تحقق می‌یابد و روایت خطمشی را سامان می‌دهد. اگر این چارچوب را به‌مثابه یک فرایند در نظر بگیریم، روایت خطمشی ستاده آن است و موقعیتی به شمار می‌رود که کوشش‌های داستان‌پردازانه دولت انسجام می‌یابد و با مخاطب در میان گذارده می‌شود.

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر دارای جهت‌گیری کاربردی و هدف توصیفی^۱ است. این پژوهش از منظر راهبرد، در زمره تحقیقات

موردکاوی^۱ قرار می‌گیرد و از جهت رویکرد، کیفی به‌شمار می‌رود. روش پژوهش کیفی با فراهم‌سازی بستر تعامل میان پژوهشگر و محیط پیرامونی، درک عمیقی از مسئله پژوهش فراهم می‌آورد (رهنورد، سیحون، مرتضوی و طاهرپور کلانتری، ۱۳۹۸). گری و جونز (۲۰۱۶) چارچوب روایتی خطامشی را کاملاً متناسب با روش‌های کیفی دانسته‌اند. در این راستا، برای تحلیل داده‌های پژوهش از روش تحلیل مضمون^۲ استفاده شده است. روش تحلیل مضمون، فرایندی برای تحلیل اطلاعات کیفی است که داده‌ها را به‌صورت غنی و تفصیلی درمی‌آورد (براون و کلارک^۳، ۲۰۰۶). این روش، فرایندی برای تحلیل داده‌های متنی است و مضمون یا تم، مفهوم الگوی موجود در داده‌ها را می‌رساند و مرتبط با پرسش‌های پژوهش است (ابراهیمی و عین‌علی، ۱۳۹۸).

داده‌های پژوهش مشتمل بر دو مجموعه داده بودند. مجموعه نخست، مصوبه‌ها و دستورالعمل‌هایی بود که به‌طور عمده توسط دولت، ستاد ملی مبارزه با کرونا و کارگروه‌های زیرمجموعه این ستاد، در بازه زمانی اول اسفند ۱۳۹۸ تا اول خرداد ۱۳۹۹ تصویب و ابلاغ شد. مجموعه دوم، دربرگیرنده تصمیم‌های خطامشی متبلور در سخنان مقامات کشور، مشتمل بر مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی)، رئیس‌جمهور، رئیس مجلس شورای اسلامی، رئیس قوه قضائیه و اعضای ستاد ملی مبارزه با کرونا بود. بر اساس قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، عالی‌ترین خطامشی‌گذار در نظام، مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) و پس از ایشان، رئیس‌جمهور عالی‌ترین مقام رسمی کشور و مسئول فرایند سیاست‌گذاری، تدوین و تعیین برنامه‌ها و سیاست‌های دولت و اجرای آنها طبق قوانین مجلس شورای اسلامی است (سلیمانی خوئینی، دانش‌فرد و نجف‌بیگی، ۱۳۹۸). اعضای ستاد ملی مبارزه با کرونا نیز، به‌سبب حکم رئیس‌جمهور و تأییدیه مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) مشروعیت یافته‌اند.

هر دو مجموعه داده از مطالعه دقیق سایت‌های رسمی نهادهای دولتی استخراج شدند. با استفاده از این داده‌ها تلاش شد که روایت‌های رایج در خطامشی‌های دولت در مواجهه با بیماری ناشی از ویروس کرونا درک و مؤلفه‌های حاکم بر هر یک از این روایت‌ها تحلیل شود. برای این منظور، تصمیم‌های موجود در متن ۱۹۳ مستند که از دو مجموعه داده یادشده به‌دست آمد، استخراج و در جدولی در نرم‌افزار اکسل ثبت شد. شایان ذکر است که برخی متن‌ها، مانند ابلاغیه‌های دولت، شامل یک تصمیم و برخی مانند صحبت‌های رئیس‌جمهور، دربرگیرنده چندین تصمیم بود که برای تدقیق، در جدول مذکور به‌صورت مجزا ثبت شد. بدین ترتیب، در نهایت ۵۰۳ خطامشی متمایز احصا شد. احصای خطامشی‌ها با استناد به تعریف دای (۲۰۱۲) از خطامشی صورت پذیرفت و تنها گزاره‌هایی انتخاب شد که گویای تصمیم تعدمی خطامشی‌گذار برای انجام‌دادن یا انجام‌ندادن اقدامی به‌منظور مقابله با همه‌گیری کرونا بود.

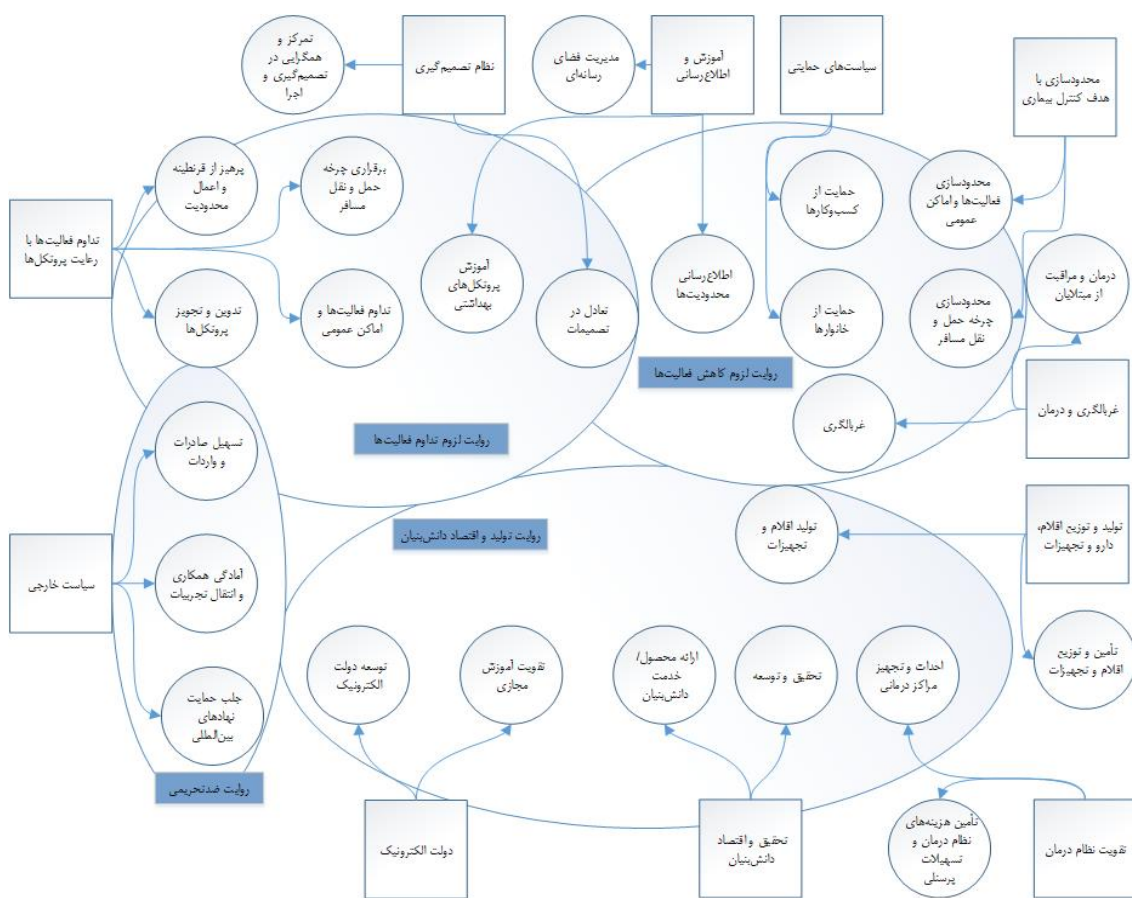
تحلیل داده‌های پژوهش با استفاده از روش تحلیل مضمون انجام شد. پژوهشگران برای تحلیل این مستندات، در مرحله نخست، مضمون‌های اصلی و فرعی را استخراج کردند (کینگ^۴، ۲۰۰۴). در مرحله دوم، به مضمون‌های فرعی مشابه، برچسب روایتی الصاق کردند و راهبردها، شخصیت‌ها، زمینه و پی‌رنگ هر روایت مطابق چارچوب پیشنهادی

1. Case Study
2. Thematic Analysis
3. Braun & Clarke
4. King

احصا شد. برای سنجش اعتبار این روایت‌ها، یکی از نویسندگان که در جریان فرایند برچسب‌گذاری روایتی به مضمون‌های فرعی حضور نداشت، بدون توجه به تحلیل مضمون صورت گرفته، تک تک خطمشی‌ها را به‌لحاظ روایتی بررسی کرد و آنها را در دسته‌بندی روایت‌های چهارگانه قرار داد. این دو فرایند برچسب‌زنی روایتی، ۸۹ درصد هم‌پوشانی داشت و بقیه آنها با گفت‌وگوی نویسندگان، به‌طور کامل حل و فصل شد. به این ترتیب، می‌توان فرایند برچسب‌زنی روایتی به خطمشی‌ها را دقیق و اتکاپذیر دانست.

یافته‌های پژوهش

برای تحلیل داده‌های پژوهش، در مرحله نخست، پژوهشگران به تحلیل مضمون تصمیم‌های دولت اقدام کردند. این مرحله با ایجاد کدهای اولیه، جست‌وجوی مضمون‌ها، بازبینی و تصفیه مضمون‌ها، تعریف و نام‌گذاری مضمون‌های اصلی و فرعی (خوبرو، الوانی، جندقی و رحمتی، ۱۳۹۸) صورت گرفت. در این مرحله، تحلیل مستندات، به شناسایی ۱۱ مضمون اصلی و ۲۶ مضمون فرعی انجامید.

شکل ۲. مضمون‌های اصلی، فرعی و روایت‌های خطمشی‌ها

در مرحله دوم، پژوهشگران به مجموعه مضمون‌های فرعی مشابه، یک برجسب روایتی اختصاص دادند. خروجی این مرحله، احصای چهار برجسب روایتی بود. گفتنی است که ۲۱ مضمون فرعی برجسب روایتی گرفت و پنج مضمون فرعی به روایت خاصی منحصر نشد؛ زیرا پنج مضمون مذکور، مشتمل بر درمان و مراقبت از مبتلایان، تأمین و توزیع اقلام و تجهیزات، تمرکز و هم‌گرایی در تصمیم‌گیری و اجراء، مدیریت فضای رسانه‌ای و تأمین هزینه‌های نظام درمان و تسهیلات کارکنان فارغ از رویکرد دولت در داستان‌پردازی، جزئی از وظایف حاکمیتی آن به‌شمار می‌رود. به‌علاوه، دو مضمون فرعی تسهیل صادرات و تعادل در تصمیم‌ها نیز، به‌طور مشترک ذیل دو روایت قرار گرفت. مضمون‌های اصلی، فرعی و روایت‌ها در شکل ۲ نمایش داده شده است. در این شکل، هر مربع به یک مضمون اصلی، هر دایره به یک مضمون فرعی و هر بیضی به یک روایت اختصاص دارد. در ادامه، هر یک از این روایت‌های چهارگانه، تشریح و چارچوب تحلیل آنها مطابق چارچوب پیشنهادی توصیف می‌شود.

روایت لزوم کاهش فعالیت‌ها

پژوهشگران در فرایند تحلیل با خط‌مشی‌هایی مواجه شدند که اعمال محدودیت در فعالیت‌های عمومی را هدف قرار داده بودند. این دسته خط‌مشی‌ها، محدودیت‌هایی را در حد امکان، برای اماکن عمومی و چرخه حمل‌ونقل مسافر ایجاد و بر ابلاغ آنها به مردم تأکید می‌کرد و می‌کوشید خود را حامی کسب‌وکارها و خانوارها جلوه دهد. از سوی دیگر، این خط‌مشی‌ها، بر لزوم افزایش غربالگری و ممانعت از حضور و فعالیت مبتلایان در عرصه عمومی تأکید می‌کردند. مضمون‌های اصلی و فرعی مرتبط با این خط‌مشی‌ها که در چارچوب روایت لزوم کاهش فعالیت‌ها توصیف شده است، در جدول ۱ مشاهده می‌شود.

جدول ۱. مضمون‌های روایت لزوم کاهش فعالیت‌ها

مضمون اصلی	مضمون فرعی	فراوانی
آموزش و اطلاع‌رسانی	اطلاع‌رسانی محدودیت‌ها	۳
محدودسازی با هدف کنترل بیماری	محدودسازی فعالیت‌ها و اماکن عمومی	۶۷
	محدودسازی چرخه حمل‌ونقل مسافر	۳۳
سیاست‌های حمایتی	حمایت از خانوارها	۱۷
	حمایت از کسب‌وکارها	۲۸
غربالگری و درمان	غربالگری	۱۵
نظام تصمیم‌گیری	تعادل در تصمیم‌ها	۱۱

این روایت چنین داستان‌پردازی می‌کند که دولت با افزایش محدودیت‌ها و کمک‌های معیشتی، می‌بایست پیامدهای همه‌گیری ناشی از ویروس کرونا را کاهش دهد و موجب ابتلای کمتر افراد و محافظت از کادر درمان شود (پی‌رنگ روایت). این روایت، در زمینه‌ای تحقق یافت که اعمال محدودیت‌هایی نظیر، قرنطینه در چین و اتخاذ سیاست‌های

سخت‌گیرانه در برخی از کشورهای اروپایی، توانست تا حدی از سرعت شیوع بیماری بکاهد. دولت ایران، ابتدا با تعطیلی سمینارها، ورزشگاه‌ها و فضاهای عمومی و سپس، مدارس و دانشگاه‌ها، کوشید روند رشد همه‌گیری ناشی از ویروس کرونا را کاهش دهد. در تاریخ ۸ اسفند سال ۱۳۹۸، نمازهای جمعه و مراکز مذهبی در نقاط آلوده تعطیل شد و در اواخر اسفند، ورودی و خروجی شهرها تحت کنترل قرار گرفت. در اوایل سال نو شمسی با ایجاد مطالبه عمومی برای ایجاد برخوردهای سخت‌گیرانه‌تر، دولت ایران با طرح موسوم به فاصله‌گذاری اجتماعی، بسیاری از اصناف را تعطیل و محدودیت‌هایی را برای سفرها وضع کرد. این روایت، ویروس کرونا را شروری تصویر می‌کند که به مردم ایران و کادر درمان آسیب می‌رساند و دولت را تا حدی همانند قهرمانی توصیف می‌کند که با اقدام‌های خود، مانع این آسیب‌رسانی می‌شود. به علاوه، روایت لزوم کاهش فعالیت‌ها با استفاده از راهبرد ساختار هزینه - فایده، کوشیده است داستانی را روایت کند که در آن دولت تا حد امکان هزینه‌های بیشتری را بر دوش بکشد و زیان وارد شده به شهروندان را کاهش دهد.

روایت لزوم تداوم فعالیت‌ها

بخشی از مضمون‌های موجود در خطمشی‌ها، بر لزوم تداوم فعالیت‌ها در دوره شیوع همه‌گیری تأکید می‌کردند. این مضمون‌ها روایتی را شکل دادند که ذیل آن با تدوین پروتکل‌های بهداشتی و رعایت آنها توسط مردم، نیاز به تعطیلی و قرنطینه برای کنترل بیماری کمتر می‌شد و بازگشایی سریع‌تر کسب‌وکارهای و اماکن عمومی در کانون توجه بود. برخی از این پروتکل‌ها با اتکا به پیشنهادهای سازمان بهداشت، تدوین و ابلاغ شد. تسهیل صادرات نیز مضمون فرعی دیگری است که با عنایت به تلاش دولت در توسعه بازارهای جدید برای کسب‌وکارهای ایرانی، در این روایت آمده است. مضمون‌های معرف روایت لزوم تداوم فعالیت‌ها در جدول ۲ درج شده است.

جدول ۲. مضمون‌های روایت لزوم تداوم فعالیت‌ها

مضمون اصلی	مضمون فرعی	فراوانی
آموزش و اطلاع‌رسانی	آموزش پروتکل‌های بهداشتی	۱۱
سیاست خارجی	تسهیل صادرات	۶
تداوم فعالیت‌ها با رعایت پروتکل‌های بهداشتی	پرهیز از قرنطینه و اعمال محدودیت	۷
	تدوین و تجویز پروتکل‌ها	۱۹
	برقراری چرخه حمل‌ونقل مسافر	۲۲
	تداوم فعالیت‌های عمومی	۴۰
نظام تصمیم‌گیری	تعادل در تصمیم‌ها	۱۱

این روایت با توجه به شرایط نامناسب اقتصادی کشور و آسیب‌پذیری آن، ایجاد محدودیت‌های زائد را ناممکن تصویر می‌کند و لزوم فعالیت اقتصادی توأم با حفظ پروتکل‌های بهداشتی را ضروری می‌داند. خطمشی‌گذاران ایران، در وضعیتی به این پی‌رنگ استناد کردند که با برقراری مجدد تحریم‌ها و محدودیت‌های اعمال شده بر صادرات نفت، رکود

اقتصادی کشور شدت پیدا کرده و تولید ناخالص داخلی ایران، در ۹ ماهه اول سال ۱۳۹۸، به میزان ۷/۶ درصد کاهش یافته بود (بانک جهانی^۱، ۲۰۲۰). مطابق پیش‌بینی بانک جهانی، همراه شدن تأثیرهای منفی رشد اقتصادی و تورم شدید با بحران کووید ۱۹ در سال ۱۳۹۹، فشار مضاعفی را بر شرایط معیشتی خانوارهای ایرانی وارد کرد (بانک جهانی، ۲۰۲۰). نهایندیان، معاون اقتصادی رئیس‌جمهور ایران، در گفت‌وگوی تلویزیونی با کریستین امان‌پور، خطمشی‌های دولت را بیانگر این می‌داند که حیات مردم به اندازه فعالیت اقتصادی آنها مهم است^۲. هم‌رده دانستن اهمیت سلامت و اقتصاد را می‌توان خصیصه اصلی این روایت و مهم‌ترین وجه تمایز آن با روایت نخست به حساب آورد که بعد از طرح فاصله‌گذاری اجتماعی، به سرعت گرفتن بازگشایی‌ها انجامید. روایت لزوم بازگشایی کسب‌وکارها نیز همانند روایت نخست، ویروس کرونا را شخصیت شرور و مردم ایران را قربانی تصویر می‌کند؛ اما تا حد چشمگیری به جای دولت، تولیدکننده و صاحب کسب‌وکار را بر جایگاه قهرمان می‌نشانند و اقدام‌های آنان را برای رهایی از وضعیت موجود ضروری می‌انگارد. راهبرد برجسته در این روایت، همانند روایت پیشین، راهبرد هزینه - فایده است که راه کار غلبه بر وضعیت موجود را از طریق بازتوزیع منافع به سمت تولیدکننده‌ها و صاحبان کسب‌وکار می‌داند.

روایت‌های اول و دوم که به خطمشی‌های کاملاً متفاوتی منجر شد، محوری‌ترین اختلاف خطمشی‌گذاران ایرانی در این دوره همه‌گیری محسوب می‌شدند. حسن روحانی، در اوایل شیوع بیماری ناشی از ویروس کرونا در ایران، به‌صراحت قرنطینه را خارج از تصمیم‌های کشور اعلام کرد و ایرج حریرچی، معاون وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ایران، آن را متعلق به پیش از جنگ جهانی اول دانست که چینی‌ها هم از انجام آن راضی نبودند؛ در حالی که ابراهیم رئیسی، رقیب حسن روحانی در انتخابات ریاست‌جمهوری پیشین و رئیس قوه قضائیه کشور در دوره همه‌گیری، دیر اعمال شدن طرح فاصله‌گذاری و تأخیر در ایجاد محدودیت‌های اجتماعی را موجب کاهش سرعت کنترل بیماری اعلام کرد. در پژوهش حاضر، این موضوعات اختلافی با مضمون تعادل در تصمیم‌ها برچسب‌گذاری شد. بدین ترتیب، مضمون فرعی تعادل در تصمیم‌ها که در هر دو روایت یاد شده مشاهده می‌شود، بیانگر این دوگانگی میان تصمیم‌گیران کشور است.

روایت ضدتحریمی

خطمشی‌های پرشماری، به تلاش ایران در جلب حمایت نهادهای بین‌المللی و مقابله با تحریم‌ها نظارت می‌کنند. از سوی دیگر، دولت ایران برای انتقال تجربیات خود به سایر کشورها و نیز تسهیل صادرات، تصمیم‌های مهمی اتخاذ کرده است. پژوهشگران این مسائل را که با هدف شکست حصر اقتصادی تحمیلی از سوی آمریکا ذکر شده است، تحت عنوان روایت ضدتحریمی برچسب‌زده و بررسی کردند. مضمون‌های این روایت در جدول ۳ ارائه شده است.

این روایت تا حدی تحریم‌های آمریکا را مانعی در مبارزه با بیماری در ایران دانسته و نهادهای بین‌المللی و سایر کشورها را به مقابله با آنها فراخوانده است. این روایت در زمینه‌ای ایجاد شد که با خروج آمریکا از برجام و برقراری مجدد تحریم‌ها علیه ایران، بسیاری از مبادلات تجاری با ایران دچار مشکل شد و سایر کشورهای ۳+۳ نیز نتوانستند مانع این

1. The world bank

2. <https://www.cnn.com/videos/tv/2020/04/06/amanpour-iran-coronavirus-nahavandian.cnn>

مشکلات شوند. ایران در دوره شیوع بیماری ناشی از ویروس کرونا، تحت تحریم‌های فلج‌کننده دولت ترامپ بود؛ وی دسترسی کشور به بازارهای بین‌المللی را کاهش داد و برای ایران چالش‌های گسترده اقتصادی به وجود آورد. این تحریم‌ها با هدف قراردادن مبادلات بانکی و تجارت با ایران، کشور را در واردات دارو و تجهیزات پزشکی دچار مشکل کرد. تحریم‌های یک‌سویه آمریکا، موانع زیادی پیش روی بخش سلامت کشور در دوران بیماری کووید ۱۹ قرار داد (رئوفی و همکاران، ۲۰۲۰).

جدول ۳. مضمون‌های روایت ضدتحریمی

مضمون اصلی	مضمون فرعی	فراوانی
سیاست خارجی	آمادگی همکاری و انتقال تجربیات	۴
	تسهیل صادرات	۶
	جلب حمایت نهادهای بین‌المللی و مقابله با تحریم‌ها	۲۲

مقامات ایرانی، در این دوره، علاوه بر انتقاد از محدودیت‌های ناشی از تحریم، جامعه بین‌الملل را به ایستادگی در مقابل اقدام‌های نامشروع و غیرانسانی دولت آمریکا فراخواندند و در حد مقدور، از نهادهای بین‌المللی برای ممانعت از تحریم‌های آمریکا، به دلیل تأثیر آنها بر مبارزه ایران با ویروس کرونا طلب کمک کرده‌اند.^۲ دولت با تأکید بر این روایت، کوشید تا چالش ویروس کرونا را به فرصتی برای جلب توجه جهانیان به آثار منفی تحریم‌های آمریکا بر زندگی مردم ایران تبدیل کند (عزیزی، ۲۰۲۰). محمد جواد ظریف، وزیر خارجه ایران، تقاضای عمومی رفع تحریم‌ها را برای تأمین‌کننده‌های اقلام درمانی مطرح کرد و در نامه‌ای خطاب به آنتونیو گوترش، دبیرکل سازمان ملل متحد، پایان تحریم‌های آمریکا علیه ایران در مبارزه با بیماری را خواستار شد. همچنین محمد نهاوندیان، معاون اقتصادی رئیس‌جمهور، در گفت‌وگوی تلویزیونی با کریستین امان‌پور، ادعای آمریکا را مبنی بر اینکه تحریم‌ها شامل غذا و دارو نمی‌شوند، نادرست دانست.^۳

روایت ضدتحریمی، همانند روایت‌های قبلی، قربانی را مردم ایران می‌داند؛ اما آمریکا را در کنار ویروس کرونا به‌عنوان شخصیت شرور قلمداد می‌کند. این روایت با نظر انداختن به نهادهای بین‌المللی و سایر کشورها برای شکست حصر اقتصادی کشور، آنها را قهرمانان روایت در نظر گرفته است. راهبرد اصلی این روایت را می‌توان راهبرد چشم‌انداز کلی قلمداد کرد؛ زیرا تلاش می‌کند تا همه‌گیری را به حرکت کلی نظام سیاسی کشور در سیاست خارجه پیوند زند و در این راستا، نوعی تصویر کلان برای مخاطب ایجاد کند.

1. Raoofi & et al.

۲. سخنان حسن روحانی، رئیس‌جمهور، در نشست اندیشمندان و مسئولان مؤسسه‌های دانشگاهی و حوزوی: اقدام‌های ایران در مقابله با کرونا، بر بسیاری از قضاوت‌ها نسبت به نظام، دولت و مردم، خط بطلان کشید. دسترسی در آدرس: <http://www.president.ir/fa/115286/printable>

3. <https://www.cnn.com/videos/tv/2020/04/06/amanpour-iran-coronavirus-nahavandian.cnn>

روایت تولید و اقتصاد دانش‌بنیان

شماری از خط‌مشی‌های دولت، به تولید اقلام و تجهیزات با تکیه بر دانش و تجربه بومی و ارائه خدمات و محصولات دانش‌بنیان تأکید کرده‌اند. این خط‌مشی‌ها با تمرکز بیشتر بر تحقیق و توسعه، در مقایسه با سایر روایت‌های خط‌مشی کوشیده‌اند سرعت شیوع همه‌گیری و آسیب‌های ناشی از آن را کاهش دهند و با توسعه دولت الکترونیک و تقویت آموزش مجازی، ارتباطات اجتماعی را از حضوری به مجازی تغییر دهند. شماری از خط‌مشی‌های ابلاغی در این روایت، از توصیه‌های سازمان بهداشت جهانی نشئت گرفته است. پژوهشگران مجموعه این خط‌مشی‌ها را تحت عنوان روایت تولید و اقتصاد دانش‌بنیان تعریف کردند. مضمون‌های مرتبط با روایت تولید و اقتصاد دانش‌بنیان در جدول ۴ مشاهده می‌شود.

جدول ۴. مضمون‌های روایت تولید و اقتصاد دانش‌بنیان

مضمون اصلی	مضمون فرعی	فراوانی
تولید و توزیع اقلام، دارو و تجهیزات	تولید اقلام و تجهیزات	۱۹
	ارائه محصول / خدمت دانش‌بنیان	۲۰
تحقیق و اقتصاد دانش‌بنیان	تحقیق و توسعه	۹
	احداث و تجهیز مراکز درمانی	۸
تقویت نظام درمان	توسعه دولت الکترونیک	۱۳
	تقویت آموزش مجازی	۱۲

مطابق پی‌رنگ این روایت، اکوسیستم نوآوری و دانشگاهی ایران قادر است با تولید تجهیزات و داروهای مورد نیاز و نیز انجام پژوهش‌ها و آزمایش‌های لازم برای شناسایی دارو و واکسن بیماری، مبارزه با شیوع همه‌گیری را تسریع بخشد. این روایت، در زمانی تحقق یافت که ایران در تجاری‌سازی دانش و ایجاد استارت‌آپ‌های متعدد در حوزه‌های فناوریانه، رشد زیادی را تجربه کرده و تحقق تولید و اقتصاد دانش‌بنیان، به یکی از مأموریت‌های اساسی دولت ایران در سالیان اخیر بدل شده بود. کشور با تکیه بر اقتصاد دانش‌بنیان، توانست اقلام متعددی از جمله کیت‌های تست کرونا، داروهای کاربردی برای درمان این بیماری و تجهیزات پزشکی مانند ونتیلاتور را تولید کند. از سوی دیگر با اهمیت یافتن آموزش‌های مجازی، ایران در ۱۶ فروردین ماه ۱۳۹۸، توانست به‌طور رسمی از پروژه آموزش از راه دور تحت عنوان «شاد» بهره‌برداری کند و با ایجاد فرصت حضور در کلاس‌های مجازی برای دانش‌آموزان، مانع تعطیلی آموزش در کشور شود. این روایت همانند دیگر روایت‌ها، ویروس کرونا را شخصیت‌شور و مردم ایران را قربانی تصویر می‌کند؛ اما نقطه افتراق آن در مقایسه با سایر روایت‌ها تا حدی قهرمان در نظر گرفتن کسب‌وکارهای نوظهور و زیست‌بوم فناوری کشور است. این روایت کاهش آسیب‌های ناشی از همه‌گیری در ایران و حتی سایر کشورها را در گرو اقدام‌های زیست‌بوم نوآوری کشور می‌داند. راهبرد کلیدی روایتگر، راهبرد فرصت - هزینه است؛ به گونه‌ای که بیش از تأکید بر تهدیدهای ویروس کرونا

برای جامعه ایرانی، بر فرصت‌هایی که برای کسب‌وکارهای نوظهور فراهم آورده است، تأکید دارد. مطابق این روایت، کسب‌وکارهای نوظهور در دوره شیوع همه‌گیری، توانایی تولید مجموعه وسیعی از محصولات و خدمات و ارائه آنها به بازار ایران و دیگر کشورها را دارند.

ساختارهای چارچوب روایتی خطمشی

در بخش پیشین، هر یک از روایت‌ها با استفاده از چارچوب پیشنهادی مقاله تحلیل و با مرور خطمشی‌های دولت، پی‌رنگ، زمینه، شخصیت‌ها و راهبردها بررسی شدند. خلاصه‌ای از آنچه بیان شد در جدول ۵ مشاهده می‌شود.

جدول ۵. مؤلفه‌های روایت‌ها

راهبرد	شخصیت‌پردازی‌ها			زمینه	روایت خطمشی	ردیف
	قربانی	شرور	قهرمان			
هزینه - فایده	مردم ایران کادر درمان	ویروس کرونا	دولت	موفقیت نسبی قرنطینه در چین، سیاست‌های سخت‌گیرانه در کشورهای اروپایی و توصیه‌های سازمان بهداشت جهانی به افزایش محدودیت‌ها	لزوم کاهش فعالیت‌ها	۱
	پی‌رنگ: دولت با افزایش محدودیت‌ها و کمک‌های معیشتی، می‌بایست پیامدهای همه‌گیری ناشی از ویروس کرونا را کاهش دهد و موجب ابتلای کمتر افراد و محافظت از کادر درمان شود.					
هزینه - فایده	مردم ایران	ویروس کرونا	فعال اقتصادی	کاهش تولید ناخالص داخلی و رشد اقتصادی	لزوم تداوم فعالیت‌ها	۲
	پی‌رنگ: وضعیت نامناسب اقتصادی کشور و آسیب‌پذیری آن، ایجاد محدودیت‌های زائد را غیرممکن ساخته است. لزوم فعالیت اقتصادی توأم با حفظ پروتکل‌های بهداشتی ضروری است.					
چشم‌انداز کلی	مردم ایران	ویروس کرونا آمریکا	نهادهای بین‌المللی و سایر کشورها	خروج آمریکا از برجام و برقراری مجدد تحریم‌ها	ضد تحریمی	۳
	پی‌رنگ: تحریم‌های آمریکا مبارزه با کرونا را در ایران دشوار کرده است. از نهادهای بین‌المللی و دیگر کشورها انتظار می‌رود که در دوره شیوع همه‌گیری، مانع اجرایی شدن تحریم‌ها شوند.					
فرصت - تهدید	مردم ایران کادر درمان	ویروس کرونا	کسب‌وکار نوآور دانشگاه	رشد تجاری‌سازی دانش و ایجاد کسب‌وکارهای نوظهور	تولید و اقتصاد دانش‌بنیان	۴
	پی‌رنگ: اکوسیستم نوآوری و دانشگاهی ایران قادر است با تولید تجهیزات و داروهای مورد نیاز و نیز، انجام پژوهش‌ها و آزمایش‌های لازم برای شناسایی دارو و واکسن بیماری، مبارزه با شیوع همه‌گیری را تسریع بخشد.					

عمده چالش‌ها و افتراق‌های خطمشی‌گذاران، در روایت‌های اول و دوم به چشم می‌خورد؛ به‌گونه‌ای که سعید نمکی، وزیر بهداشت و درمان و آموزش پزشکی ایران، در پاسخ نامه‌ای که به مسعود نیلی، اقتصاددان و مشاور سابق اقتصادی رئیس‌جمهور نگاشت، انجام دوره طولانی‌تر ماندن در خانه و تعطیلی کسب‌وکارها و به تبع آن، کاهش تردها را نیازمند تمهیدهای اقتصادی ویژه‌ای دانست که وی مدت‌ها آنها را به‌طور مستمر بیان کرده بود؛ اما اقتصاد تاریخ کشور باعث شده بود که راهی میانه برگزینند (نمکی، ۱۳۹۹). پیش‌تر، مسعود نیلی گفته بود تا زمانی که کشور با ویروس کرونا درگیر است، تمامی خطمشی‌های اقتصادی باید ترویج فاصله‌گذاری اجتماعی را بیش از پیشنهاد جبران خدمات به مردم و کسب‌وکارها هدف قرار دهند^۱. دولت ایران در رفت و برگشت بین این دو روایت، تصمیم‌های متفاوتی اتخاذ کرد.

ویروس کرونا، شخصیت شرور داستان است که در تمامی روایت‌ها اشاره شده است. در روایت ضدتحریمی، علاوه بر آن، آمریکا نیز به‌عنوان عامل ایجاد تحریم علیه ایران، در کانون توجه واقع شده است. آنچه مرز افتراق روشن این روایت‌ها به شمار می‌رود، قهرمان هر کدام از آنهاست؛ به‌گونه‌ای که در روایت‌های چهارگانه، به‌ترتیب دولت فعال و تولیدکننده اقتصادی، نهادهای بین‌المللی و در نهایت کسب‌وکار نوآور، به‌عنوان قهرمانان غلبه بر همه‌گیری به شمار رفته‌اند.

دو روایت اول، به‌طور عمده از راهبرد هزینه - فایده بهره‌جسته و کوشیده‌اند با تصویرسازی از بازتوزیع منافع و هزینه‌های هر تصمیم، خطمشی‌های دستیابی به وضعیت مطلوب را وضع کنند. روایت سوم، راهبرد چشم‌انداز کلی را به‌کار برده است و در راستای خطمشی چندساله دولت در مواجهه با نظام بین‌الملل تدوین شده است. روایت چهارم، به‌طور عمده بر فرصت‌های ایجاد شده از طریق بیماری کووید ۱۹ برای کسب‌وکارهای نوظهور تأکید کرده و از راهبرد فرصت - تهدید بهره‌برده است.

بحث، نتیجه‌گیری و پیشنهادها

شیوع و رشد ناگهانی همه‌گیری بیماری ناشی از ویروس کرونا در ایران و تأثیرهای عمیق آن بر سلامت و وضعیت اقتصادی شهروندان، دولت را با بحرانی چندساخته مواجه ساخت و آن را ناگزیر کرد تا نهادهای مختلف خطمشی‌گذار را به میدان دعوت کند. تعدد نهادهای خطمشی که هر یک دغدغه‌های پیشین و چارچوب‌های عملی متفاوتی داشتند، به اتخاذ تصمیم‌های گوناگونی در این عرصه منجر شد. تصمیم‌های دولت‌ها در موقعیت بحران همه‌گیری ناشی از ویروس کرونا را می‌توان به‌خوبی در چارچوب روایتی خطمشی تبیین کرد و مؤلفه‌های روایتی را از آنها استخراج نمود. اهمیت موضوع و لزوم بسیج اجتماعی برای مقابله با آن، باعث شد که ظرفیت داستان‌پردازی و روایتگری در اختیار دولت‌ها قرار گیرد. دولت‌ها نیز خطمشی‌ها را نه به‌مثابه گزاره‌های منفرد، بلکه به‌عنوان زنجیره‌های به‌هم‌پیوسته از تصمیم‌ها تنسيق و در بستری داستان‌گونه روایت کردند. پژوهشگران با بررسی خطمشی‌های برآمده از نظام تصمیم‌گیری کشور، در دوره

1. <https://financialtribune.com/articles/domestic-economy/102825/iranian-economist-explores-strategies-to-limit-coronavirus-damage>

نخست شیوع بیماری ناشی از ویروس کرونا، به چهار روایت متمایز دست یافتند که هر یک از آنها، خطمشی‌های متفاوتی را صورت‌بندی کرده بود.

۱. روایت لزوم کاهش فعالیت‌ها؛ تصمیم‌هایی مانند افزایش محدودیت در فعالیت‌های کسب‌وکاری، تعطیلی مراکز عمومی و افزایش کمک‌های معیشتی را صورت‌بندی کرده و این اقدام‌ها را سنگ‌بنای کاهش شیوع بیماری و به‌طبع، کاهش آمار تلفات انسانی و مالی ناشی از آن تصویر می‌کند. این روایت، خطمشی‌گذار را در نقش خدمت‌رسان و شهروندان را در نقش خدمت‌گیرنده قرار می‌دهد و طالب نقش فعالانه‌تر خطمشی‌گذار و نهادهای دولتی در مبارزه با شیوع همه‌گیری است. این روایت، دولت را قهرمانی می‌داند که با اعمال محدودیت‌هایی، قادر است مردم ایران و به‌خصوص کادر درمان را از همه‌گیری کووید ۱۹ نجات دهد.

۲. روایت لزوم تداوم فعالیت‌ها؛ عمدتاً تبیین‌کننده تمایل خطمشی‌گذار به حفظ فعالیت‌های روزمره است و تصمیم‌هایی مانند منع قرنطینه و بازگشایی زود هنگام را می‌توان ذیل این روایت، به حساب آورد. این روایت، خطمشی‌گذار را در موقعیت تسهیلگر و شهروندان را در موقعیت پیشران فعالیت کسب‌وکاری به حساب می‌آورد و اقدام‌های خطمشی‌گذار و نهادهای دولتی را به تدوین پروتکل‌های بهداشتی و تضمین اجرای صحیح آنها منحصر می‌داند. این روایت، تولیدکننده‌ها و کسب‌وکارها را قهرمانانی می‌شمارد که مردم ایران را از وضعیت آسیب‌پذیر اقتصادی مصون نگاه می‌دارد.

۳. سومین روایت که سمت‌وسوی کلی حرکت نظام سیاسی ایران در سیاست خارجی را رقم می‌زند، مخالفت با تحریم‌های آمریکاست. این روایت، به تصمیم‌هایی از قبیل نامه‌نگاری با سران کشورهای جهان و درخواست از کشورها و سازمان‌های بین‌المللی برای مقابله با تحریم‌ها می‌پردازد و به‌طور عمده دستگاه دیپلماسی آن را پیش می‌برد. این روایت، تحریم‌ها را مانع دستیابی ایران به دارو و تجهیزات و در نتیجه، کم‌اثر شدن مقابله با شیوع همه‌گیری تصویر می‌کند. روایت ضدتحریمی، خطمشی‌گذار را در جایگاه مذاکره‌کننده اخلاقی و شهروندان را در جایگاه افراد مظلوم موقعیت‌یابی می‌کند. این روایت، رفع تحریم‌ها و کاهش محدودیت‌ها را قهرمانانی نشان می‌دهد که قادرند ملت ایران را از چنگ همه‌گیری رهایی بخشند.

۴. روایت تولید و اقتصاد دانش‌بنیان؛ به تصمیم‌هایی از قبیل تولید تجهیزات و داروها در کشور منجر شده است. این روایت رفع مشکلات، اعم از مقابله با همه‌گیری و وضعیت اقتصادی را در گرو توانمندشدن و رشد اکوسیستم فناوری و نوآوری کشور می‌داند که در سالیان اخیر رشد معناداری داشته است. این روایت، همانند روایت دوم، خطمشی‌گذار را در جایگاه تسهیلگر می‌نشاند؛ اما کلیت شهروندان را مخاطب قرار نمی‌دهد. این روایت، اکوسیستم فناوری و نوآوری، کسب‌وکارهای نوظهور و تولیدکنندگان را قهرمانانی به شمار می‌آورد که در غلبه بر ویروس کرونا به ملت ایران کمک خواهند کرد.

همان‌گونه که مشاهده می‌شود، پی‌رنگ‌های متفاوت هر یک از روایت‌ها، بیانگر داستان مختلفی است که هر یک سعی در تبیین آن دارد. روایت نخست، شیوع همه‌گیری را مهم‌ترین مشکل و بحران جاری کشور تصویر می‌کند که غلبه بر آن، نیازمند بسیج امکانات در کشور است؛ در حالی که روایت دوم، مشکلات ناشی از همه‌گیری را در کنار سایر

مشکلات اقتصادی ایران تحلیل می‌کند. روایت لزوم کاهش فعالیت‌ها، غایتی انسان‌محور و روایت لزوم تداوم فعالیت‌ها، نگاهی پراگماتیک‌تر را نشان می‌دهد. هر دو روایت، راه‌کارهای منسجم خطمشی‌گذار برای عبور از شرایط همه‌گیری را توصیف می‌کند و منافع و هزینه‌های همه‌گیری را بازتوزیع می‌نماید. اتکانکردن به راهبردهای دیگر تا حدی می‌تواند نارسایی این دو روایت قلمداد شود. اتکا به سایر راهبردهای روایت، نظیر چشم‌انداز کلی و فرصت - تهدید، می‌تواند روایت خطمشی را غنا بخشد و تا حدی به اثرگذاری بیشتر بر مخاطب منجر شود. روایت سوم بیشتر به معایب تحریم ایران از جانب آمریکا می‌پردازد و به‌جز درخواست از نهادهای بین‌المللی، انفعالی به شمار می‌رود. نارسایی این روایت تا حدی در ارائه راه‌کارهای کمتر است؛ لکن به‌علت ترسیم دوگانه فرشته - شیطان و توصیف شرور و قربانی، روایت کمابیش منسجمی به‌شمار می‌رود. ارائه راه‌کارهای دقیق و غیرمنفعلانه و تنویر نقش شهروندان در مقابله با همه‌گیری در چارچوب این روایت، می‌توانست آن را تقویت کند. روایت چهارم، ساخت تجهیزات و دارو برای درمان بیماری و تولید اقلام پیشگیری از آن را فرصتی برای کسب‌وکارهای نوظهور می‌داند و بر دوگانه فرصت - تهدید تأکید می‌کند. جهت‌گیری این روایت تا حدی با روایت نخست متفاوت است؛ چرا که برخلاف روایت نخست، به‌جای تأکید بر تهدید همه‌گیری، بر فرصت‌های ناشی از آن توجه ویژه دارد. روایت تولید و اقتصاد دانش‌بنیان بیشتر بر شرکت‌های دانش‌بنیان تأکید می‌کند و از ارائه راه‌کار برای شهروندان، نظیر لزوم استفاده از خدمات و کالاهای ایرانی بازمانده است، به همین سبب نتوانسته است فضای فرصت را در پی‌رنگ روایت منعکس کند. راه‌کار تقویت این روایت خطمشی، مخاطب‌گرفتن عموم شهروندان و ارائه گسترده‌تر آن قلمداد می‌شود.

چارچوب روایتی خطمشی، قادر است که کاربست‌های اجرایی برای خطمشی‌گذار را استخراج کند. خطمشی‌گذار با تکیه بر این چارچوب می‌تواند با نگاهی چندبعدی و یکپارچه به توسعه روایت‌های خطمشی، داستان‌های غنی‌تری را بسط دهد و به این ترتیب، خطمشی‌های خود را در قالب وفاق‌برانگیز و باورپذیر به مخاطبان ارائه دهد. پژوهش پیش‌رو، دربرگیرنده پیشنهادهایی به خطمشی‌گذار برای داستان‌پردازی‌های آتی است. نخست، لزوم توجه خطمشی‌گذار به داستان‌پردازی تعمدی در خلال خطمشی‌های عمومی است، این اقدام می‌تواند ادراک عمومی از خطمشی‌ها را تقویت کند و پذیرش آن را در مقایسه با سایر روایت‌ها افزایش دهد. دومین پیشنهاد، این است که در حین فرایند خطمشی‌گذاری، مؤلفه‌های شکلی و محتوایی داستان‌پردازی دولت تعریف شود و با اتکای به این مؤلفه‌ها، پی‌رنگ داستانی توسعه یابد. شخصیت‌های سه‌گانه شرور، قربانی و قهرمان، پی‌رنگ داستان را تقویت می‌کند و بهتر است تعمدانه باشد و پیش از ابلاغ خطمشی عمومی بررسی شود. پیشنهاد سوم، این است که مؤلفه‌های فوق‌الذکر با یکدیگر سازگار باشند و روایت را به کلیتی یکپارچه و باورپذیر بدل کنند.

این پژوهش کوشیده است با ارائه چارچوبی جدید برای روایت خطمشی، خلأ نظری بین دو حوزه شکلی و محتوایی روایت‌های خطمشی را پوشش دهد و روایت‌های دولت ایران در مواجهه با ویروس کرونا را با نگاهی یکپارچه بررسی و تحلیل کند. محدودیت نظری این پژوهش را می‌توان عدم بررسی تأثیرهای این روایت‌ها بر افکار عمومی دانست. پژوهشگران آتی می‌توانند با عنایت به چارچوب مقاله حاضر، وضعیت روایت‌های خطمشی در رسانه‌ها و آثار هر یک از مؤلفه‌های فوق‌الذکر بر افکار عمومی را بررسی کنند. از سوی دیگر، چارچوب روایتی خطمشی، بستر مناسبی برای بررسی

علوم رفتاری در خطمشی‌گذاری است که می‌تواند در پژوهش‌های بعدی مدنظر قرار گیرد. پژوهش حاضر با توسعه دستگاه نظری روایتی خطمشی، بر توان تحلیلی چارچوب افزوده و ظرفیت آن را در تحلیل روایت‌های خطمشی ارتقا داده است. کاربست نظری این پژوهش، برای پژوهشگران بعدی تحلیل قدرت‌مندتری از روایت‌های خطمشی را میسر می‌سازد.

منابع

- ابراهیمی، سید عباس و عین‌علی، محسن (۱۳۹۸). ارائه چارچوبی برای تبیین تسخیر خطمشی‌های عمومی با کاربست روش تحلیل مضمون و مدل‌سازی ساختاری - تفسیری. *مدیریت دولتی*، ۱۱ (۳)، ۴۰۳-۴۳۰.
- امیری، مجتبی؛ فرهنگی، علی‌اکبر؛ پورعزت، علی‌اصغر و غلامپور راد، مسعود (۱۳۹۱). شناسایی یک خط پی‌رنگ جدید در روایت‌های خطمشی عمومی با استفاده از چارچوب روایتی خطمشی به‌منظور پیش‌بینی تغییرات خطمشی عمومی در ایران. *مدیریت دولتی*، ۴ (۱۱)، ۳۱-۵۴.
- پورعزت، علی‌اصغر؛ طاهری عطار، غزاله و روزبهانی، خدیجه (۱۳۹۴). روایت حکمرانی تعالی‌گرا به جای توقف بر فساد. *چشم‌انداز مدیریت دولتی ایران*، ۲۳، ۳۷-۵۳.
- حسین‌پور، داود و معدنی، جواد (۱۳۹۸). کاربرد رویکرد خطمشی‌گذاری تعاملی در تدوین الگوی مبارزه با پول‌شویی. *مدیریت دولتی*، ۱۱ (۱)، ۷۳-۹۸.
- خوبرو، محمد تقی؛ الوانی، سید مهدی؛ جندقی، غلام‌رضا و رحمتی، محمد حسین (۱۳۹۸). گونه‌شناسی خطمشی‌های دومنظوره‌سازی صنعت دفاعی ایران. *چشم‌انداز مدیریت دولتی*، ۱۰ (۴)، ۱۲۱-۱۴۸.
- سلیمانی خوئینی، مهدی؛ دانش‌فرد، کرم‌الله و نجف‌بیگی، رضا (۱۳۹۸). الگوی اقتضایی شناسایی مسائل عمومی در فرایند خطمشی‌گذاری ایران با تأکید بر عوامل پیش‌ران. *مدیریت دولتی*، ۱۱ (۴)، ۵۳۰-۵۵۶.
- شهائی، بهنام و دانایی‌فرد، حسن (۱۳۹۵). تحلیلی بر دانش‌پژوهی فرایند خطمشی عمومی در ایران. *پژوهش‌های مدیریت منابع سازمانی*، ۱ (۱)، ۱۳۳-۱۶۱.
- رهنورد، فرج‌الله؛ سیحون، علی‌رضا؛ مرتضوی، مهدی و طاهرپور کلانتری، حبیب‌الله (۱۳۹۸). طراحی چارچوب حاکمیت الکترونیک در تدوین خطمشی توسعه صادرات. *چشم‌انداز مدیریت دولتی*، ۱۰ (۳)، ۱۰۱-۱۲۵.
- گرچی‌پور، حسین؛ خاشعی، وحید؛ اسلامبولچی، علیرضا و اصغری صارم، علی (۱۳۹۸). الگوی ارزشیابی فرایند خطمشی‌گذاری فرهنگی با رویکرد مطالعه کیفی اسناد فرهنگی جمهوری اسلامی ایران. *مدیریت دولتی*، ۱۱ (۱)، ۳۷-۷۲.
- نمکی، سعید (۱۳۹۹). پاسخ وزیر بهداشت به سؤال یک اقتصاددان درباره کرونا. *روزنامه دنیای اقتصاد*، ۲۸ فروردین ۱۳۹۹.

References

- Amiri, M., Farhangi, A.A., Pourezat, A.A. & Gholampor Rad, M. (2012). Identification of a new plot line in the public policy narratives using narrative policy framework in order to

- predict public policy changes in Iran. *Journal of Public Administration*, 4(11), 31-54. (in Persian)
- Azizi, H. (2020). *The corona crisis could trigger a change in Iran's foreign policy*. Retrieved from: <https://www.ips-journal.eu/regions/middle-east/article/show/the-corona-crisis-could-trigger-a-change-in-irans-foreign-policy-4298/>
- Braun, V. & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative research in psychology*, 3(2), 77-101.
- Crow, D. A., & Lawlor, A. (2016). Media in the policy process: Using framing and narratives to understand policy influences. *Review of Policy Research*, 33(5), 472-491.
- Dye, T. (2012). *Understanding Public Policy* (14th ed.). Englewood Cliffs, NJ: Prentice.
- Ebrahimi, S. A. & Eynali, M. (2019). Developing a Framework to Explain the Public Capture Using Thematic Analysis and Interpretive Structural Modeling (ISM). *Journal of Public Administration*, 11(3), 403-430. (in Persian)
- Gorjipour, H., Khashei, V., Eslambolchi, A., & Asgharisarem, A. (2019). Developing the evaluative model for cultural policy making process based on qualitative study of cultural documents of Islamic Republic of Iran. *Journal of Public Administration*, 11(1), 47-72. (in Persian)
- Gray, G., & Jones, M. D. (2016). A qualitative narrative policy framework? Examining the policy narratives of US campaign finance regulatory reform. *Public Policy and Administration*, 31(3), 193-220.
- Gupta, K., Ripberger, J. T. & Collins, S., (2014). Jaitapur and the politics of siting a nuclear power plant in India. In: M. D. Jones, E. A. Shanahan & M. K. McBeth, eds. *The science of stories: Applications of the narrative policy framework in public policy analysis*. New York: Palgrave Macmillan, pp. 89-106.
- Hosseinpour, D. & Madani, J. (2019). Applying an Interactive policy Making Approach to Formulating a Pattern of Anti-money Laundering. *Journal of Public Administration*, 11(1), 73-98. (in Persian)
- Jaworsky, B. N., & Qiaoan, R. (2021). The politics of blaming: The narrative battle between China and the US over COVID-19. *Journal of Chinese Political Science*, 26, 295-315.
- Jones, M. D., & McBeth, M. K. (2010). A narrative policy framework: Clear enough to be wrong? *Policy Studies Journal*, 38(2), 329-353.
- Jones, M. D., & Radaelli, C. M. (2015). The narrative policy framework: Child or monster? *Critical Policy Studies*, 9(3), 339-355.
- Jones, M., Shanahan, E., & McBeth, M. (Eds.). (2014). *The science of stories: Applications of the narrative policy framework in public policy analysis*. Springer
- Jones, M.D. (2018). Advancing the narrative policy framework? The Musings of a potentially unreliable narrator. *Policy Studies Journal*, 46(4), 724-746.

- Khoobroo, M. T., Alvani, S. M., Jandaghi, G. R., & Rahmati, M. H. (2020). Dual use defense industry policies typology. *Journal of Public Administration Perspective*, 10(4), 21-148. (in Persian)
- King, N. (2004). Using template in the thematic analysis of text. In: *Essential guide to qualitative methods in organizational research*. 256.
- McBeth, M. K., & Lybecker, D. L. (2018). The Narrative policy framework, agendas, and sanctuary cities: The construction of a public problem. *Policy Studies Journal*, 46 (4), 868-893.
- McBeth, M. K., & Shanahan, E. A. (2004). Public opinion for sale: The role of policy marketers in Greater Yellowstone policy conflict. *Policy Sciences*, 37(3-4), 319-338.
- McBeth, M. K., Shanahan, E. A., Arrandale Anderson, M. C., & Rose, B. (2012). Policy Story or Gory Story? Narrative Policy Framework Analysis of Buffalo Field Campaign's YouTube Videos. *Policy and Internet*, 4(3-4), 159-183.
- McBeth, M. K., Shanahan, E. A., Arnell, R. J., & Hathaway, P. L. (2007). The intersection of narrative policy analysis and policy change theory. *Policy Studies Journal*, 35(1), 87-108.
- Miedziński, M. (2018). Do policy makers tell good stories? Towards a multi-layered framework for mapping and analysing policy narratives embracing futures. *Futures*, 101, 10-25.
- Miller, H.T. (2020). Policy narratives: the perlocutionary agents of political discourse. *Critical Policy Studies*, 14(4), 488-501.
- Nahavandian, M. (2020). *Iran VP: We think we're in control of Covid-19* [Interview] Retrieved from: <https://www.cnn.com/videos/tv/2020/04/06/amanpour-iran-coronavirus-nahavandian.cnn>
- Namaki, S. (2020). *The Minister of Health answers an economist's questions about the corona*. *Donyaye Eghtesad Newspaper*, 16 April 2020 (in Persian)
- O'Leary, R., Borland, R., Stockwell, T., & MacDonald, M. (2017). Claims in vapour device (e-cigarette) regulation: A narrative policy framework analysis. *International Journal of Drug Policy*, 44, 31-40.
- Pourezat, A. A., Taheri Attar, G. & Rouzbahani, K. (2015). The narrative of transcendental governance instead of stopping corruption. *Journal of Public Administration Perspective*, 23, 37-53. (in Persian)
- Rahnavard, F., Seihoon, A. R., Mortazavi, M., & Taherpour, H., (2019). Designing an e-governance framework for export development policy formulation. *Journal of Public Administration Perspective*, 10 (3), 101-125. (in Persian)
- Raofi, A., Takian, A., Sari, A.A., Olyaeemanesh, A., Haghighi, H., & Arabi, M. (2020). COVID-19 pandemic and comparative health policy learning in Iran. *Archives of Iranian Medicine*, 23(4), 220-234.
- Sabatier, P.A., & Weible, C.M. eds. (2014). *Theories of the policy process*. Westview Press.
- Shahaie, B., & Danaee Fard, H. (2016). An analysis of the scholarship of public policy process in Iran. *Organizational Resources Management Researchs*, 6(1), 133-161. (in Persian)

- Shanahan, E. A., Jones, M. D., & McBeth, M. K. (2018). How to conduct a narrative policy framework study. *The Social Science Journal*, 55(3), 332-345.
- Shanahan, E. A., Jones, M.D., Mcbeth, M. K., & Radaelli, C. M. (2018). The narrative policy framework. In: *Theories of the Policy Process*. 173-213.
- Shanahan, E. A., McBeth, M. K., & Hathaway, P. L. (2011). Narrative policy framework: The influence of media policy narratives on public opinion. *Politics & Policy*, 39(3), 373-400.
- Shanahan, E.A., Jones, M.D. and McBeth, M.K. (2011). Policy narratives and policy processes. *Policy Studies Journal*, 39(3), 535-561.
- Soleymani Khoeini, M., Daneshfard, K. & Najafbeygi, R. (2019). Contingency model for identifying public issues in Iran's policy-making process with an emphasis on triggering. *Journal of Public Administration*, 11(4), 530-556. (in Persian)
- World Bank Group (2020). *Iran Economic Monitor Mitigation and Adaptation to Sanctions and the Pandemic*, Washington: World Bank Group
- World Bank Group (2020). *Iran's Economic Update- April 2020*. Retrieved from <https://www.worldbank.org/en/country/iran/publication/economic-update-april-2020>